

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 22.12.2022
Sayı: 334

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk Ceza Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

İsmail TATLIOĞLU

Bursa Milletvekili

İYİ Parti Grup Başkanı

D. Müsavat DERVİŞOĞLU

İzmir Milletvekili

İYİ Parti Grup Başkanvekili

Erhan USTA

Samsun Milletvekili

İYİ Parti Grup Başkanvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 23 Aralık 2022	Esas No: 2/4800

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
22 Aralık 2022
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
22 Aralık 2022
No: 1138614

GEREKÇE

Hakaret suçunu içerir fiillerin cezalandırılmasıyla korunan hukuki değer; kişilerin şeref, haysiyet ve namusu, toplum içindeki itibarı ve saygınlığıdır. Hakaret eylemlerinde ulusal hukuk önünde yargılamaya konu olan ifadenin nefret söylemi ve şiddete teşvik unsurlarını içermedikçe erteleme kararı verilmiş olsa bile hapis cezası ile cezalandırılmasını AIHM hak ihlali olarak değerlendirmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10 uncu maddesinde ifade özgürlüğü; kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin kanaat özgürlüğünü, haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar.

Son zamanlarda hakaret suçu bağlamında bireylerin manevi varlığına, şeref ve itibarına üçüncü kişilerce yapılacak müdahalelerin mutlaka ceza soruşturması ve kovuşturmasıyla önlenmesinin gerekli olmadığı, bu müdahalelere karşı bireyin hukuk muhakemesi ve tazminat yoluyla korunmasının mümkün olduğu güçlü şekilde belirtilmektedir.

Hakaret suçuna ilişkin hükümlerin yorumlanmasına ve uygulanmasına ilişkin Türkiye'deki mevcut durumun, AIHS'nin ifade özgürlüğünün sınırlarına ilişkin 10/2 maddesiyle uyumlu olmadığı AIHM'nin temel içtihatları ve Türkiye aleyhine verdiği kararlardan anlaşılmaktadır.

Bir kimsenin orantısız bir yaptırıma uğrama korkusuyla veya yaptırım içeren ancak, açık bir şekilde tanımlanmamış normdan kaynaklanan soruşturmaya uğrama korkusuyla kendisine otosansür uygulaması halinde, bu durum tüm toplum üzerinde ifade özgürlüğünü kullanma konusunda caydırıcı bir etki yaratmaktadır. Kişinin ifade özgürlüğüne yapılan müdahale demokratik bir toplumda Ceza Hukukunun ölçülülük ve orantılılık ilkesine uygun olmalıdır.

Teklifimizle değiştirilmesi öngörülen TCK'nın 125, 130, 131 ve 299 uncu maddelerinde hapis cezasının kaldırılmasının bir sonucu olarak, TCK'nın 53 üncü maddesinin hapis cezasına mahkûmiyete bağladığı belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma tedbirleri uygulanmayacaktır. Bu çerçevede seçme ve seçilme ehliyetinden mahrumiyetin de uygulanması söz konusu olmayacaktır.

Müdahalenin orantılı olduğundan bahsetmek için verilen cezanın niteliğinin ve ağırlığının da göz önünde bulundurulması gerektiği düşünüldükçe, mahkûmiyetin orantılı ve demokratik bir toplum için gerekli olmadığına ve dolayısıyla AIHS'nin 10. maddesinin ihlal edileceğine şüphe yoktur.

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi; Ülkemizde, hakaret suçunun halen hapis cezasıyla cezalandırıldığını bu tür düzenleme ve uygulamaları kaygı verici bulduğunu, bu düzenlemelerin geciktirilmeksizin kaldırılması gerektiğini muhtelif kararlarında belirtmektedir. Bu bağlamda, Parlamenter Meclisi, var olan ancak uygulanmayan hapis cezalarına ilişkin düzenlemelerin bu düzenlemelerin muhafazası için mazeret olarak kullanılmaması gerektiğini, hakaret fiillerinde orantısız bir şekilde hükmedilen tazminat kararlarına ilişkin uygulamaları kınadığını, bunun Sözleşme'nin 10.maddesinin ihlali anlamına geldiğini ifade etmektedir.

Teklifimiz bu gerekçelerle hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- İfade hürriyetinin sınırlandırılması ile ilgili olarak hakaret içerikli ifadelere verilen cezalar, önem arz etmektedir. Hakaret suçunun oluşması durumunda, suçu işleyen kişiye hapis cezası verilerek kişiyi hürriyetinden yoksun bırakmak TCK'nın suç ve cezaların orantılılığı ve ölçülülük ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Özellikle AİHM'nin yerleşik kararları incelendiğinde hakaret içeren ifadelerden ötürü verilen hapis cezalarının AİHM tarafından hak ihlali olarak değerlendirildiği görülmektedir. 125 inci maddede yapılan düzenleme ile bu suçun cezası hapis cezası yerine adli para cezası olarak öngörülmüştür.

MADDE 2-Söz konusu değişiklik ile kişinin hatırasına hakaret suçu oluşması durumunda hapis veya adli para cezası seçimlik cezalarından; hapis cezası kaldırılarak sadece adli para cezası ile cezalandırılması öngörülmektedir. Bu değişiklikle birlikte adli para cezasının alt ve üst sınırı belirlenerek hukuki öngörülebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır. 125 inci maddede yapılan değişikliğin neticesi olarak Kanunda suç tiplerinde benzer yaptırım getirilerek uyum sağlanması amacıyla Kanunun 130 uncu maddesindeki seçimlik yaptırım kaldırılarak kişinin hatırasına hakaret suçunun da yaptırımı alt ve üst sınırı belirlenerek adli para cezası olarak düzenlenmektedir.

MADDE 3-131inci maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle *“kamu görevlilerine görevinden dolayı yapılanlar hariç”* istisnası madde metninden çıkarılarak hakaretten kaynaklı soruşturma ve kovuşturma yapılabilmesi için bu suç; tüm koşullarda şikâyetle bağlı bir suç tipi olarak düzenlenmektedir.

MADDE 4- 299 uncu maddede yapılan değişiklikle; hakaret suçlarında hapis cezası yerine adli para cezası getirilmesi sebebiyle yaptırımda benzerliği sağlamak amacıyla Cumhurbaşkanına hakaret suçunda da hapis cezası yaptırımı kaldırılarak- kamu görevlilerine hakaret nitelikli halindeki düzenlemeyle de uyumlu olmak üzere- alt sınırı yüz gün olarak düzenlenerek yaptırım, adli para cezasına dönüştürülmektedir. Hukuksal öngörülebilirliği sağlamak amacıyla yaptırımın üst sınırı da maddede düzenlenmekte ve en fazla üç yüz güne kadar adli para cezası ile cezalandırılabilceği belirtilmektedir.

MADDE 5- Yürürlük maddesidir.

MADDE 6- Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNUNUN BAZI MADDELERİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 26/09/2004 Tarihli ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 125 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen “ üç aydan iki yıla kadar hapis veya ” ibareleri ” yirmi günden iki yüz güne kadar” şeklinde ve (3) numaralı fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İşlenmesi halinde, adli para cezasının alt sınırı yüz günden az olamaz”.

MADDE 2- Türk Ceza Kanununun 130 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen “üç aydan iki yıla kadar hapis veya ” ibareleri” yirmi günden iki yüz güne kadar” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- Türk Ceza Kanununun 131 inci maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen” Kamu görevlisine karşı görevinden dolayı işlenen hariç;” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- Türk Ceza Kanununun 299 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasında geçen “ bir yıldan dört yıla kadar hapis” ibareleri “ yüz günden üç yüz güne kadar adli para “ şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.